

Pienessä Paderbornin yliopistossa Saksassa on jo vuodesta 1987 ollut olemassa sosiaalitieteiden laitoksen yhteyteen perustettu Lukács-instituutti. Vuoden 1996 lopulla sen rinnalle perustettiin kansainvälinen Lukács-seura – *Internationale Georg-Lukács-Gesellschaft e. V.* – vaalimaan kuuluisan unkarilaisen marxilaisen filosofin ja esteetikon muistoa. Aloitteentekijöinä olivat seuran puheenjohtajana edelleen jatkava Paderbornin yliopiston emeritusprofessori Frank Benseler, Rüdiger Dannemann (Essen) ja Werner Jung (Duisburg).

"Ainakaan Konrad Adenauer-säätiöltä emme tule saamaan rahaa", totesi Benseler lakonisesti *Weser-Kurier*-lehdelle heti seuran perustamisen jälkeen. Siitä huolimatta seura on parin olemassaolovuotensa aikana voinut kerätä jäsenikseen jo monia tunnettuja nimiä etenkin Unkarista ja Saksasta, kuten Lukácsin oppilaat Agnes Hellerin ja Mihály Vajdan, filosofit Hans Heinz Holz, László Sziklain, Ferenc Tökein ja Nicolas Tertulianin (Pariisi). Lisäksi voi mainita amerikkalaisen Heidegger-tutkijan Tom Rockmoren, esteetikot István Eörsin ja Thomas Metscherin sekä saksalaisen fasismin tutkijan Reinhard Kühnlin. Seuran julkaisee Benselerin ja Jungin yhdessä toimittamaa vuosikirjaa *Jahrbücher der internationalen Georg-Lukács-Gesellschaft*, jota on ilmestynyt jo kaksi nidettä Peter Lang Verlagin kustantamana.

"Meistä perustajajäsenistä tuntuu aivan välttämättömältä, että yhtä hyvin tieteellis-akateemiseen kuin yleiseen yhteiskunnalliseenkin keskusteluun palautetaan se kriittinen, avoin, epädogmaattisen vasemmistolainen näkökulma, josta Saksojen yhdistymisen 'käänteen' – ja monien kansainvälistenkin käännteiden – jälkeen on luovuttu joko pakon tai opportunistin edessä",

todetaan seuran perustavassa asiakirjassa. Nimenomaan marxilaiseksi ei Lukács-seura kuitenkaan tunnustaudu.

Lukács, joka Saksassa – ja muuallakin – oli kapinoivan "68-sukupolven" suuria ihanteita, ei viime vuosina juurikaan ole käynyt kaupaksi maassa, jonka kieleen ja kulttuuriin hän kuitenkin oli täysin mitoin sitoutunut. Müncheniläinen Luchterhand-kustantamo käynnisti 60-luvun vasemmistobuumien aikana Lukácsin koottujen teosten julkaisuhankkeen. Tätä *Gesamtausgabe*a piti alkuperäisen suunnitelman mukaan tulla 17 nidettä,

VESA OITTINEN LUKÁCS- TUTKIJAT YHTEISTÄ FOORUMIA RAKENTAMA- SSA

mutta kustantamo lopetti projektin kannattamattomana sen jälkeen kun osa 15, joka sisälsi teoksen *Die Entwicklungsgeschichte des modernen Dramas*, oli ilmestynyt. Tällä hetkellä sarjasta on saatavilla viimeisen osan ohella enää vain osa 8 (*Der junge Hegel*), sillä uusintapainoksia ei ole otettu. Lukácsia ei enää tahdokaan löytää Saksan kirjamarkkinoilta.

Frank Benseler on syyttänyt Luchterhandia paitsi nurjamielisestä suhtautumisesta Lukácsin jäämistöön, myös koottujen teosten tilaajien huijaamisesta. Edes kustantamon tarjous julkaista uusintapainoksena viiden niteen paketti filosofin keskeisimpiä teoksia ei ole tyydyttänyt Benseleriä. Sen sijaan että Lukácsin tuotannosta napsittaisiin vain parhaat palat, olisi tärkeää saada julki hänen jäämistössään odottava runsas ja ilmeisen mielenkiintoinen materiaali, korostaa Benseler. Myös vaikeasti saatavilla olevat nuoruudenteokset Lukácsin esimarxilaiselta kaudelta ennen vuotta 1918 sekä tekstikokoelma *Über die Verantwortung des Intellektuellen* odottavat uudelleenjulkaisemistaan. Ilman niitä on hankala saada kokonaisuutta yhdestä nyt mailleen menevän vuosisadan merkittävimmästä marxilaisesta filosofista ja esteetikosta.

Lukácsin koskevan julkaisutoiminnan uudelleen käynnistämisen onkin eräs seuran keskeisiä tavoitteita. Toimintasuunnitelmassa on ilmoitettu kunnianhimoisista julkaisuhankkeista, joita on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä Budapestissa sijaitsevan Lukács-arkiston kanssa. Valmisteilla on mm. nide aiemmin tuntemattomia tekstejä Lukácsin jäämistöstä esteetikan alalta, samoin valikoima 30-luvun kirjoituksia ja haastatteluja.

Toistaiseksi ainoat julkaisut ovat kuitenkin olleet *Jahrbuchin* kaksi nidettä, jotka molemmat ovat saaneet melko hyvän vastaanoton. Vuosikirjan 1996 tekstit liittyvät lähinnä kirjallisuudentutkimukseen ja esteetiikkaan – mm. *Jordao Machado* kirjoittaa nuoren Lukácsin muotokäsitteestä, *István Fehér* Lucien Goldmanin Lukács- ja Heidegger-tulkintoista, *Fr. Löwenich* filosofian "kulttuuriteollistamisesta", jossa hän yrittää osoittaa, että Lukácsin paljon parjatun *Zerstörung der Vernunft*-teoksen eräät perusajatukset olisivatkin sovellutuskelpoisia uusmarxilaisen ja postmodernin kulttuurikriittikin kontekstissa. Vuoden 1997 niteestä taas löytyy mm. *Eva Karadin* selostus Lukácsin toteuttamatta jääneestä "Dostojevski-projektista", *Guido Oldrinin* laaja analyysi Lukácsin marxilaisesta ontologiasta, joka palautuu ainakin yhtä paljon Nicolai Hartmanniin kuin Marxiin, ja *Rüdiger Dannemannin* katsaus Lukácsin oppilaan Mihály Vajdan kehitykseen. Vajdan luettiin Agnes Hellerin ohella vielä takavuosina Lukácsin perintöä vaalivan niin sanotun "Budapestin koulukunnan" tähtiniimiin, mutta nykyisin eivät kumpikaan enää pidä itseään marxilaisina.

Molemmissa vuosikirjoissa julkaitaan lisäksi aiemmin tuntemattomia Lukácsin tekstejä, esimerkiksi unkarilaisfilosofin *Günther Andersin* kanssa 60- ja 70-luvuilla käymä kirjeenvaihto, samoin pari nuoruudenartikkelia, jotka eivät koskaan löytäneet tietään Luchterhandin editioon.

Jäsenmaksu (80 DM) on melko korkea, mutta sillä hinnalla saakin myös *Jahrbuchin*, jonka seuraavasta niteestä luvataan erityisen paksua ja teemana on 75 vuotta Lukácsin maineikkaan nuoruudenteoksen *Geschichte und Klassenbewusstsein* ilmestymisestä. Seurasta tarkemmin kiinnostuneet löytävät lisätietoja internetistä osoitteella hrz.uni-paderborn.de/lukacs/lukacs.htm